

ترجمه انگلیسی این مقاله با عنوان:

The Role of Painting Art in the process of Design Ideation in Contemporary Architecture

در همین شماره به چاپ رسیده است.

نقش هنر نقاشی در فرآیند ایده پردازی طراحی معماری معاصر

سیامک پناهی^{۱*}، محمود رضایی^۲، فاطمه آهنگر^۳

۱. گروه معماری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

۲. گروه معماری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۳. گروه معماری، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

هنر و معماری

مقاله پژوهشی

چکیده:

این پژوهش به تأثیر هنر نقاشی بر فرآیند طراحی معماری معاصر می پردازد. جریان های هنری و معماری به عنوان دو مقوله همسان بطور مستمر در طول تاریخ با هم همگام بوده اند و بر یکدیگر تأثیر گذاشته اند و این مسئله مطرح است که چگونه هنر نقاشی می تواند بر فرآیند طراحی معماری اثر گذار باشد؟

روش تحقیق در این پژوهش بر پایه مطالعات بین رشته ای در دو گستره معماری و نقاشی، بصورت تحلیلی توصیفی و تلفیقی از استقرایی (از نمونه به نظریه) و قیاسی (از نظریه به نمونه) است. از نظر هدف بنیادی کاربردی، از نظر رویکرد توسعه ای تکاملی، از نظر روش تحلیل تبیینی و از نظر کنترل متغیر تحقیق همبستگی است.

با توجه به جریان های هنری در سده های مختلف مکاتب گوناگونی شکل گرفته که موجب تحولات مختلفی در زمینه های مختلف از جمله معماری شده که شاخص ترین آنها در دوران معاصر بوده است. این پژوهش به بررسی رابطه و پیوند فضای معماری و نقاشی در دوران معاصر و بازنمود آن در آثار معماران معاصر و پیوندهای مفهومی میان این دو هنر پرداخته است.

فرآیند حاصل از این پژوهش به این نتیجه رسیده است که استفاده معماران معاصر از نقاشی به صورت های گوناگون هندسه توپولوژی و پالیمپسست اولیه، هندسه مورفولوژی و جوهره اصلی پروژه، هندسه تزئینات و هنر کمپ، جهت ارائه تاریخ و تزئینات، هندسه پلان و هنر مینیمال و در تقسیم بندی فضایی و هندسه پلان، کالبد معماری و هنر دیکانستراکشن و آنارشسیسم معماری، هندسه کوبیسم و فوتوریسم منطبق بر ماهیت دادائیسم، مفاهیم مانیفست فوتوریست ها و آرشی گرام ها و متن و نقاشی بصورت تلفیقی صورت گرفته است.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۴/۱۰

تاریخ بازنگری:

//

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۶/۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۳/۲۹

واژگان کلیدی:

هنر،

نقاشی،

فرآیند طراحی،

معماری معاصر،

ایده پردازی.

* نویسنده مسئول: +989122646257، Siamak.Panahi@iaiu.ac.ir

مقدمه

این پژوهش به تأثیر هنر نقاشی بر فرآیند طراحی معماری معاصر می پردازد. جریان های هنری و معماری به عنوان دو مقوله همسان بطور مستمر در طول تاریخ با هم همگام بوده اند و بر یکدیگر تأثیر گذاشته اند و این مسئله مطرح است که چگونه هنر نقاشی می تواند بر فرآیند طراحی معماری اثر گذار باشد؟ (شکل شماره ۱)

اینگونه می توان ابراز داشت که هر دوره نسبت به دوره پیشین خود نوعی معاصر به شمار می رود، بنابراین نسبت گوتیک به دوران باستان نیز می توانسته در جایگاه تاریخی خود معاصر محسوب شود. از این روست که در قرن هفدهم میلادی معماری دوره اول رنسانس نسبت به دوران باستان به نوعی مدرن خوانده می شد. بنیان های عمده نظریه های معماری نوین را می توان بیشتر در سال های اولیه قرن هجدهم میلادی جستجو کرد (کامل نیا، ۱۴۰۰).

آغاز جریان های هنری در اروپا در منابع مختلف با اندکی تفاوت تعریف شده است. بعضی ۱۸۵۰ تا ۱۹۵۰ و تعدادی ۱۸۶۰ تا ۱۹۶۰، منابعی ربع اخر سده نوزدهم تا ربع آخر سده بیستم و منابع اندکی هم ۱۸۹۰ تا ۱۹۹۰ را به این عنوان می شناسند (افشار مهاجر، ۱۳۹۱: ۱۶).

نهضت هنر نو از سال ۱۸۸۵ در هنرها و از سال ۱۸۹۰ تا ۱۹۱۰ در معماری موجب شکل گیری اصول مدرن در هنرها و معماری گردید، از جمله عدم سنت گرایی، انتقاد از مکتب های تقلیدی، توجه به فرم های جدید، رویکرد به هنر و روح زمان و توجه به تولید آثار مدرن شد (قبادیان، ۱۴۰۲).

در تأثیرگذاری نقاشی روی معماری بهتر است نکته ای را یادآور شویم که هنر اروپا از نیمه قرن نوزدهم به بعد سلسله تحولات مهمی را از سر گذرانده و دیدگاه های اجتماعی فرهنگی به این روند تأثیرگذار بودند؛ که سه دلیل را به عنوان سر فصل تحولات اجتماعی - فرهنگی این دوره می توان بیان کرد: پیدایش دوربین عکاسی که این امکان را پدید آورد که خیلی وقتها آنچه از نقاشی انتظار می رفت بتوان انجام داد؛ یعنی بازنمایی حقیقت با هر موضوع. در نتیجه نقاشان لازم بود روش دیگری پیش گیرند که بازنمایانه نباشد و با کار دوربین

تفاوت کنند. دوم، همچنین ارزان شدن مصالح نقاشی و در آخر بازگشایی درهای موزه ها و گالری های هنری بر روی مردم و هنرمندان خوش آتیه، که مردم این امکان را یافتند تاریخ هنر و سیر تحول آن را ببینند (همان).

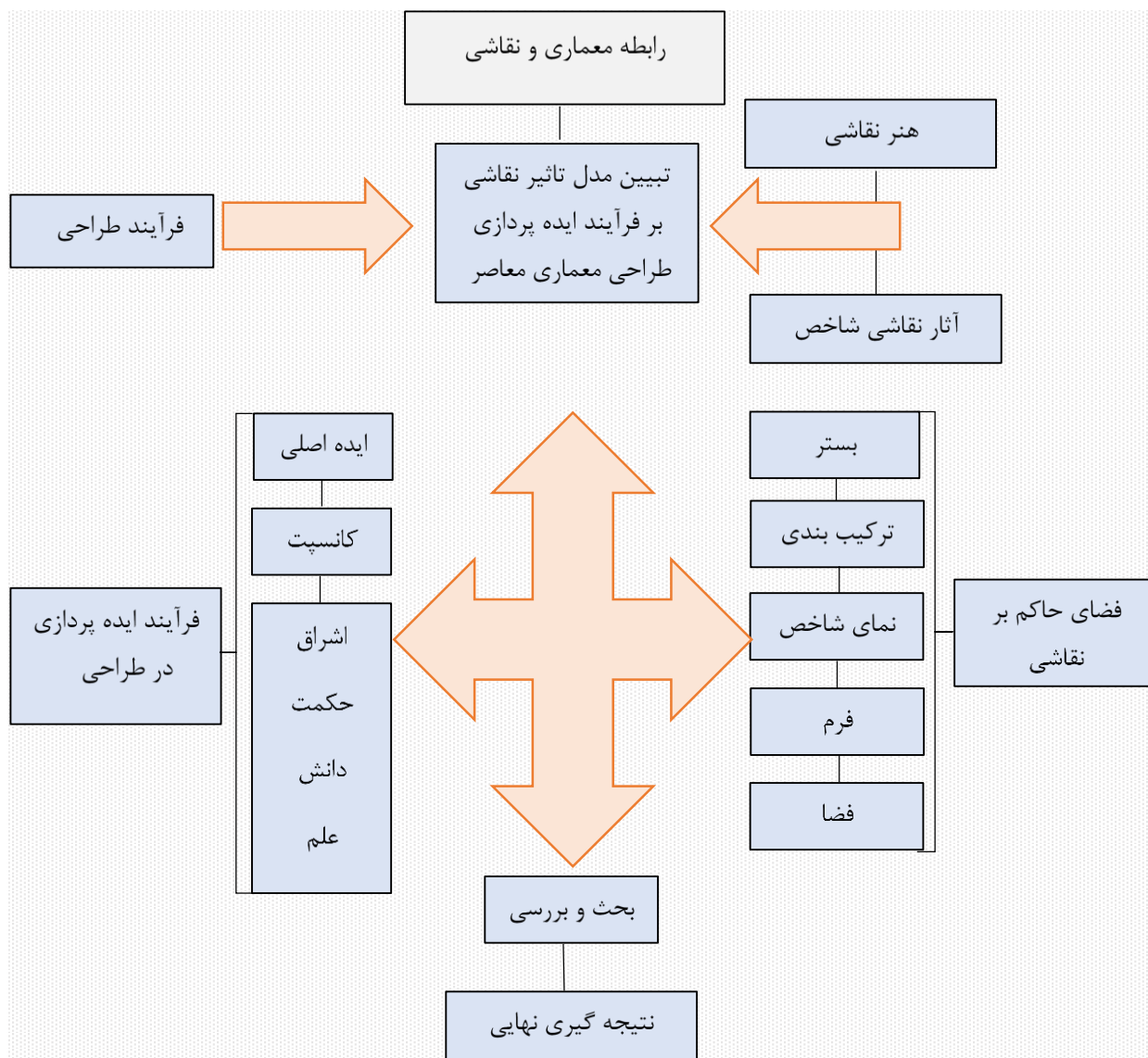
معماری و نقاشی به عنوان دو شاخه از هنر، مانند بسیاری از هنرهای دیگر، در ابعاد مختلف معنا تشابهات زیادی دارند. اگر چه اصول انتزاعی در معماری و سایر فرم های هنری مانند نقاشی کاربرد پذیر هستند، مفهوم پیکره محیط معماری را از بسیاری فرم های دیگر هنر مجزا می کند.

معماری هم از نمای دور و هم از نمای نزدیک قابل مشاهده است. می توانیم از نمای نزدیک محو و مجذوب ان شویم یا بخشی از نمای داخلی ان شویم به جای اینکه تماشاکننده ای باشیم که از بیرون ناظر ان هستیم، می توانیم بخشی از ارگانیزم داخلی ان باشیم. ما می توانیم به عنوان اعضای فیزیکی و ساختاری در ان شریک باشیم به طوری که ما را محصور خود کند (جان هیداک، ۱۹۴۷-۱۹۸۳). نقاشی و معماری همیشه در کنار هم بوده اند و با ویژگی های انحصاری در مبانی و صور به دیگری کمک کرده اند. گاهی نقاشی ایده اولیه معماری بوده و گاهی معماری موضوع نقاشی شده است. بنابراین درک فضایی از هر کدام، از زاویه دید هنرمند به گونه ای مدد رسان خلق فضا به شکلی متفاوت است (سمیعی، امیر و دیگران، ۱۳۹۵).

بنابراین، این پژوهش در جست و جوی این است که چگونه هنر نقاشی بر فرآیند ایده پردازی طراحی معماری معاصر اثر می گذارد؟

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش بر پایه مطالعات بین رشته ای در دو گستره معماری و نقاشی، بصورت تحلیلی توصیفی و تلفیقی از استقرایی (از نمونه به نظریه) و قیاسی (از نظریه به نمونه) است. از نظر هدف بنیادی کاربردی، از نظر رویکرد توسعه ای تکاملی، از نظر روش تحلیل تبیینی و از نظر کنترل متغیر تحقیق همبستگی است و با استخراج از منابع مورد نظر پژوهش به تأثیر هنر نقاشی بر فرآیند ایده پردازی طراحی معماری معاصر پرداخته می شود. (جدول شماره ۱)

شکل (۱) مدل بیان مسئله

مبانی نظری

● هنر نقاشی معاصر

فرانسویس بیکن عقیده دارد: ((هنر انسان است که بر طبیعت افزوده شده است و او می‌خواهد با استفاده از هوش، ذکاوت، دانش و معرفت نظری خود شکل طبیعت را تغییر داده، مواد اولیه را به اشیاء مفید و با ارزش تبدیل کند)). (یاوری، ۱۳۹۳: ۸)

در واقع، در قرن نوزدهم، واژه ((معاصر)) به هر کسی که در کار تولید هنری باشد اطلاق می‌شود، هر کسی که الزاماً ((مدرن)) نیست. در اوایل قرن بیستم، اپولینر از پیروان

کوبیسم دفاع می کند و هم چنان از هنر مدرن سخن می گوید. اما در سال های دهه ۱۹۶۰ از نظر پیر رستانی، منتقد هنری و مدافع واقعگرایان نو، اینان که ((خیابان را به صورت تابلو می بینند)) و دخترکان تبلیغاتی مقوایی روی آگهی های امبر سولر را از آن وام می گیرند، یا تکه هایی از پوستر های آن را مال خود می کنند ((هنرمند معاصرند)).

هنر با سخن گفتن از زندگی هر روزی مان معاصر شده است. هنر زمانی معاصر شد که به نوعی شروع کرد به محقق ساختن طرح مدرن به معنایی که مدنظر بودلر بود، مومن آن که پوستر

جدول ۱) روش تحقیق مورد استفاده در رابطه معماری و نقاشی

روش تحقیق			پارادایم تحقیق
رابطه بین محقق و تحقیق	محقق جزئی از تحقیق	نویسنده مدل مفهومی	
اهداف تحقیق	فهم، توصیف، کشف	ارتباط هنرنقاشی و معماری	
کارکرد اصلی	خلق تئوری از داده ها	فرآیند طراحی	
اطلاعات	تعداد محدود	نقاشی های شاخص	
بررسی از نظر هدف		بنیادی- کاربردی	روش شناسی تحقیق
بررسی از نظر رویکرد		توسعه ای - تکاملی	
بررسی از نظر روش تحلیل		تبیینی	
بررسی از نظر کنترل متغیر		تحقیق همبستگی	
پس از بررسی میدانی، نمونه های موردی انتخاب و سپس با ابزار مطالعات کتابخانه ای و بررسی اسناد به روش تاریخی تفسیری به بررسی و تاثیر هنر نقاشی بر فرآیند ایده پردازی طراحی معماری معاصر پرداخته شده است.			
تحلیل محتوا و نظریه سازی			تجزیه و تحلیل داده ها
نگرش به مسئله		کل نگر	
خط راهنمای تحقیق		برداشت محقق از مسئله	
منطق تحلیل		تحلیلی توصیفی (استقرایی _ قیاسی)	
کارکرد		کشف الگو	
مبانی تحلیل			

که به هنر نوین انجامید، ساده و سر راست نبود و از گرایش یا جریانی معین ریشه نمی گرفت و می توان گفت که کلاسیسیسم داوید، به اندازه رمانتیسم دلاکروا یا رئالیسم کوربه، در این امر مؤثر بود. هنرمندان برجسته سده نوزدهم در شکستن چارچوب محکمی که هنر اروپا را مقید کرده بود به طریقی سهم داشتند و نه فقط زمین هنر اروپا را شخم زدند، بلکه بذر هنر نوین را کاشتند

تحول هنر نقاشی در این دوران چنین است:

- از اواخر سده هجدهم، تغییراتی در جهان نگری و شیوه هنری برخی نقاشان اروپایی رخ می نماید و این پیش درآمدی برای دگرگونی های آنی نقاشی است.
- کلاسیسیسم، یعنی عصاره سنت دیرین، وسیله ای برای هدف های جدید اجتماعی می شود.
- چندی بعد رمانتیسم به سنت همچون پدیده ای تاریخی می

ساز است ((خیابانگرد)) شهر بزرگ است و دخترکان تبلیغات مارسیال رس زیبایی مصنوعی زنانی را دارند که از ارد برنج و ماتیک استفاده می کنند. آرایش دیگر مختص زنان هرجایی نیست، واقعیت واقع گرایی نو هر اینه واقعیت ((طبیعت)) نو است، طبیعت شهری و صنعتی.

هنر معاصر انجا که مدرنیت گسست ایجاد کرده بود، اتصال به وجود می آورد. در میانه قرن نوزدهم، واژه کلیدی بودلر ((مدرنیت)) است (میه، ۱۳۹۶: ۳۸).

هنر و جامعه به یکدیگر نیاز دارند، عصر جدید ارزشهای دیرین را دگرگون کرد. هنرمند در مقام سازنده ارزش های جدید، با مسایلی رو به رو شد که حلشان مستلزم سرپیچی از میثاقهای سنت بود. رفته رفته پایه های استوار سنت به سستی گرایید و فرو ریخت و سرانجام نیز هنر نوین با اصول زیباشناسی متفاوت بر فراز ویرانه سنت سر برآورد. روند پیدایی جنبشی

نگرد و پاسخی عاطفی به آن می دهد.

○ سپس نوبت به رئالیسم می رسد که بر اصل اساسی سنت یعنی طبیعت گرایی تکیه می زند. نقاشان رمانتیک و رئالیست، هر یک از دیدگاه خاص خود با هنر اکادمیک که چیزی جز تبلور قواعد سنت در قالبی خشک نیست به مقابله بر می خیزند و با نوآوری هایشان راه نسل بعد را هموار می سازند.

○ سرانجام جنبش امپرسیونیسم که نتیجه منطقی تحول رئالیسم است، پیش می آید.

○ امپرسیونیسم گرایش های متناقض با خود را می پروراند و این گرایش ها نیز به جریان های چند سویه هنر نوین می انجامند: کوبیسم، اکسپرسیونیسم، انتزاعی گرایی، سورئالیسم، تنها بارزترین جلوه های گوناگون این هنر هستند.

○ به این سان نقاشی نوین در اواخر سده نوزدهم میلادی، یعنی تقریباً یک قرن پس از آغاز عصر جدید نخستین جلوه های خود را نشان می دهد (پاکباز، ۱۳۹۶: ۱۵، ۱۶).

• فرایند طراحی

فرایند بی پایان است. از آنجا که مسئله طراحی از شرح و وصف جامع سر باز می زند و راه حل های بی شماری در پی دارد، فرایند نمی تواند پایان مشخصی داشته باشد (لاوسن، ۱۳۹۵: ۱۵۳). مطالعه در مورد فرایند طراحی، به اواخر دهه ۱۹۵۰ و اوایل دهه ۱۹۶۰ میلادی در اروپا باز می گردد. روند یا فرایند طراحی معماری وقوع اتفاقاتی مرحله به مرحله یا حتی به موازات هم می باشند که هر کدام دیگری را برای تکمیل موضوعی یاری می دهند. در نهایت، فرایند طراحی به عملی منتهی می گردد که به نحوی در محیط تغییر ایجاد می کند. این تغییرات می توانند با تدوین سیاست ها، یا بنای ساختمان ها صورت گیرد. این اتفاقات گاه ممکن است در راستای هم باشند و یا یکدیگر را نقض کنند و در عملکردی شبیه به پیراستن، نتیجه نهایی را سبب شوند و در حقیقت روند طراحی، فرایندی متشکل از مراحل متعدد است که کاملاً به هم تنیده شده اند و در یک وحدت و هماهنگی کلی عمل می کند و هر لحظه تحت کنترل ذهن خلاق طراح هستند. و طراح نیز به سبک و شیوه خود آن ها را سازمان دهی می کند.

لیلین، ۱۳۹۶: ۲۸۷). از این رو همواره فرایند طراحی، در مسیر طراحی از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده و هست. اما معماران و طراحان در فرایند طراحی خود هر یک از تکنیک ها و روش های خاصی استفاده می کنند.

مهارت در طراحی و استفاده از آن به عنوان یک وسیله ارتباطی نقش ویژه ای در کار معمار دارد. از سوی دیگر، نظریه توانایی نشان دادن و تبیین تولیدات مهارت بر اساس اصول تناسب است. ویتروویوس بر این باور بود که طراحی باید بازنمایی صادقانه از واقعیت باشد و اطلاعات دقیقی در مورد شیء طراحی شده ارائه دهد. بسیاری از هنرمندان و فیلسوفان برجسته از دوران باستان تا دوران معاصر نظریات ویتروویوس را در مورد نقش طراحی در طراحی معماری به اشتراک می گذارند. در این فرآیند پایان ناپذیر، حرکت به سوی کمال مطرح است و نه انجام کاری و یا اتمام اثری، مقصد معین و اتمام کار به معنی از حرکت افتادن جریان زندگی است (پناهی، ۱۳۹۸: ۱۴۲). جفری برادبنت معتقد است آن چه در طراحی معماری منحصر به فرد است و آن را از کارهای مهندسان و برنامه ریزان جدا می کند، توانمندی های فضایی و به طور مشخص ظرفیت تجسم طراح و به بیان دیگر آفرینش سه بعدی بناها، فضاهای داخلی و فضاهای مربوط به ساختمان است (رضایی، ۱۳۹۳: ۱۳).

• اسلوب طراحی و طراحی معماری

تجربیات عملی طراح، به کمک روش صحیح استفاده از وسایل و به کارگیری مراحل طراحی در تمرینات پی در پی آغاز می شود، ابزار و وسایل متعددی چون تخته شاسی، سه پایه طراحی و... امکانات مناسبی را برای طراح به وجود می آورد، اما نبود بعضی از آنها مانع طراحی نیست. طراحی معماری فرآیندی است که از تفکر شروع و به خلق یک بنا ختم می شود. یکی از حساس ترین مراحل روند طراحی معماری انتخاب کانسپت است. خلق محیط و فضایی ایمن، زیبا و توأم با آسایش برای زیست کننده (پناهی، ۱۳۹۹: ۳۷۰).

• ایده و کانسپت

ایده به طور کلی به معنای آن چه دیده می شود و گاهی به معنای پدیدار است، پس از ایده کانسپت آغاز می شود و برای

اومانیسم (انسان گرایی) به معنای فلسفی کلمه، ظهور پیدا می کند. در این دوران بشر مبنای همه چیز می شود (قبادیان، ۱۳۹۳: ۲۲).

• هنر و معماری معاصر

رابطه معماری و نقاشی رابطه ای قدیمی است. از زمانی که فیلیپو برنلسکی نقاشی را برای نشان دادن اختراع پرسپکتیو های خطی حدود ۱۴۲۰ خلق کرد، تکنیکی که برای رشته های معماری اساسی بود.

تفکر چند رشته ای نقاشی و معماری اهدافی را دنبال می کند نخست اینکه معماری می تواند از دریچه نقاشی مورد بررسی قرار گیرد و همچنین تفاوت میان این دو محیط آگاهی خاصی از معانی محیط معماری به وجود می آورد که به درک هدف طراحی این محیط می انجامد. به این ترتیب نگرش چند رشته ای نقاشی و معماری تأثیر متقابل میان سبک طراحی و هدف طراحی را مورد بررسی قرار می دهد.

یک نقاشی می تواند هم به عنوان شیوه طراحی و هم به عنوان هدف طراحی مورد استفاده قرار گیرد. ما به خواص یا ویژگی هایی رجوع می کنیم که یک طراحی با استفاده از این ویژگی ها مورد پردازش قرار می گیرد.

از طریق اهداف طراحی به روشی عملی رجوع می کنیم که یک ویژگی در آن مورد تمثیل یا طراحی قرار می گیرد. در این راستا دو روش برای نشان دادن تفاوت میان نقاشی با معماری ارائه می شود:

- روش اول نشان دادن اثر متقابل اشکالی در یک نقاشی به عنوان بر هم کنش مشابه عناصر در طراحی معماری است.
- روش دیگر نشان دادن احساسات نشأت گرفته از یک نقاشی و تأثیراتی است که در طرح معماری معرفی می شود. این تأثیرات از لحاظ چگونگی و نوع بازنمایی در محیط معماری با هم متفاوت هستند (هیداک، ۲۰۰۵: ۱۱۳-۱۱۲).

بحث و بررسی

در این تحلیل و بررسی، سعی شده آثار منتخب از جنبه بیان ایده پردازی بر فرآیند طراحی معماری مورد بررسی قرار گیرد و به چگونگی تأثیر آن بر معماری معاصر بپردازد. معماران نیز باید زبانی خاص و منحصر به فردی برای خود

تحقق پذیری ایده فعالیت خود را شروع می کند و می توان گفت کانسپت زیر گروه هایی است که در راستای تحقق ایده آغاز گردیده و هدف اصلی اش معنادار کردن ایده و اجرای آن است (پناهی، ۱۴۰۰: ۲۵۵). فرایند تبدیل ایده به فرم عموماً از طریق تبدیل، سلسله مراتب نزولی از اشراق به حکمت، حکمت به علم و علم به دانش صورت می گیرد (اسلامی، ۱۳۸۳: ۱۴۲). معماری در زیباترین حالت در دریای اندیشه ای که در هر سکانس خود مفهومی را تداعی می کند شناور است. معماری خلق نمی شود مگر آنکه مفهومی زاده شود. برای زایش مفهوم، فرآیند خلق یک اثر هنری باید طی شود، که در آن اندیشه، خیال و تمامی آنچه در دنیای فیزیک و متافیزیک نهفته است، سهم دارد (پناهی، ۱۴۰۰: ۲۵۸).

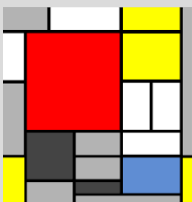
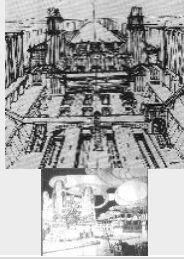
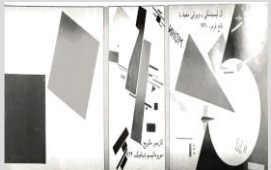
• معماری پست مدرن

بررسی معماری -در دورانی که به آن عنوان معاصر اتلاق می گردد- بدون تردید متأثر از ابعاد گوناگون زمینه و بستر است. در فاصله سال های ۱۵۰۰ میلادی تا رسیدن به قرن بیستم میلادی، مجموعه گسترده ای از تحولات گوناگون، فراهم آورنده بستری مناسب برای پدید آمدن جریان های مختلف معماری گشتند.

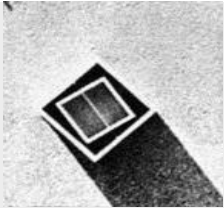
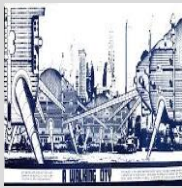
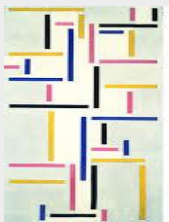
بسیاری از نظریه های معاصر بر این باورند که دوران جدید متأثر از چند جریان ویژه است که توانسته بر گستره موضوعات مختلف سیاسی، اجتماعی و ... افراد اثر داشته و نقش تعیین کننده ای را در این خصوص ایفاء نماید. این جریان ها عبارتند از: رنسانس، جنبش اصلاح دینی، انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی؛ که هر یک از این جریان ها در حوزه های مختلف تأثیر بسیاری داشته اند و دست یافتن به ریشه های معماری معاصر نیازمند شناخت این موضوعات است (کامل نیا، ۱۴۰۰: ۱۸).

جهان مدرن در برابر دنیای کهن منظر متفاوتی از هستی عرضه می دارد که برخاسته از باورهای عقلی و انسان مداری است. در جهان مدرن، دآوری های ارزشی بر اساس این باورهای جدید تعریف می شود. شروع چنین تفکری از زمانی است که انسان به عنوان محور سنجش تمام ارزش ها مطرح شد. مدرنیته به مثابه یک دوران تاریخی به عصری می گویند که

جدول (۲) معماری تأثیر پذیر از نقاشی

ردیف	هنرمند نقاش	سبک	سال	نمونه اثر	بنای معاصر	بنا	پیامدهای آن در معماری
۱	امیل نوله	اکسپرسیونیسم	۱۹۱۰ تا ۱۹۳۵		کلیسای ساگرافامیا در بارسلون اسپانیا، سال ساخت ۱۸۸۲		اغراق در حجم خطوط خشن یا متحنی استفاده جسورانه از رنگ داشتن پرسپکتیو مغرضانه استفاده از نمادها، راز و رمزگویی
۲	سالوادور دالی	سورئالیسم	۱۹۲۲		ساختمان مرکز تلویزیونی پکن ۱۹۹۲		گرایش به ورای واقعیت نماد گرایی ساختار بیومورفیک
۳	ژرژ براک	کوبیسم	۱۹۰۸		موزه گوگنهایم بیلانو: سال ساخت ۱۹۹۷ در شهر بیلانو اسانیا		اشکال اصلی هندسی عدم تقارن در نما عدم تعادل در نما قوانین کوبیسم حاکم بر بنا تندیس گرایی نفی سلسله مراتب تلفیق درون و بیرون بنا
۴	پیت موندریان	نیو پلاستیسیم	۱۹۱۷		خانه شرودر در هلند، در سال ۱۹۲۴ ساخته شد		رنگهای اصلی بام تخت دیوارهای مسطح حس معلق بودن در فضا
۵	انتونیو سنت الیا، بوچونی، مارینتی	فوتوریسم	۱۹۰۹		شهر آینده، در طراحی فوتوریسم ها		معماری بتن مسلح، آهن، شیشه
۶	کاریمیر مالوچ	سوپر مانیسم	۱۹۱۳		هتل پایان نامه لیسانس زاها حدید		بهره گیری از خطوط متقاطع، رنگهای اصلی استفاده از اشکال اصلی هندسی (مربع، مستطیل، مثلث)

ادامه جدول ۲) معماری تأثیر پذیر از نقاشی

ردیف	هنرمند نقاش	سبک	سال	نمونه اثر	بنای معاصر	بنا	پیامدهای آن در معماری
۷	ال لیبیتسکی	سوپر مانیسم	۱۹۱۳		سکوی پرش اسکی، اتریش، ۱۹۹۹		والا گرایبی، خطوط پر تحرک و پویا، رنگهای یک دست (سیاه و سفید)
۸	ولادیمیر تاتلین	سوپر مانیسم	۱۹۱۳		اتوپای کبیر در نیویورک		گسترش هنر مدرن، ترکیب، انتزاع صوتی و شنیداری
۹	کارل جبر مالموچ	سوپر مانیسم	۱۹۱۳		نماز خانه پاک لاله، تهران، ۱۳۴۹		رنالیسم ستیزی برتری احساس در هنر والا گرایبی
۱۰	آرشیگام	اسکیس های آرشیگام	۱۹۶۰		دانشگاه OCAD Ontario، دانشگاه هنر و طراحی، ۱۸۷۶، کانادا		تکنولوژی برتر سبکی و فرا سازه حرکت بنا در محیط
۱۱	پیت موندریان	نئوپلاستیسیم	۱۹۲۰ اوایل		پلویون بارسلونا، برای نمایشگاه بین المللی ۱۹۲۹، در بارسلونا (غرفه المان)		کم حجمی سادگی تمرکز بر کیفیت رنگهای محدود خطوط صاف تفکر عمیق و معنای پنهان استفاده از فرم های پایه

آن استفاده می کنند. وی با طراحی خانه شرودر اصلی ترین مانیفست خود را بنیان نهاد.

○ گروهی همچون آنتونی گائودی برای بهره گیری از نقاشی جهت ترسیم هندسه تزئینات و هنر کمپ استفاده می کنند. او به مثابه معمار خالق، از نقاشی اکسپرسیونیستی جهت ارائه تاریخ و تزئینات معماری بهره میبرد.

○ از معماران، برخی همچون میس وندرووه برای بهره گیری از نقاشی جهت ترسیم هندسه پلان و هنر مینیمال استفاده می کنند. وی از خطوط حاکم بر نقاشی در تقسیم بندی فضایی و هندسه پلان بهره می برد. کامران دیبا نیز در پروژه نمازخانه موزه فرش از همین روش بهره برده است.

○ گروهی از معماران همچون فرنک گهری برای بهره گیری از نقاشی جهت ترسیم کالبد معماری و سبک دیکانستراکشن استفاده می کنند. وی آنارشیزم معماری خود را بر هندسه کوبیسم و فوتوریسم منطبق می کند. آثار وی در نهایت به ماهیت دادائیسم در هنر منجر می شود.

○ گروهی دیگر از طراحان همچون رنزو پیانو و راجرز از مفاهیم مانیفست فوتوریست ها بهره برده و متن و نقاشی را بصورت تلفیقی به کالبد تبدیل کرده اند. آنها در نمای ژرژ پمپیدو اصلی از مانیفست فوتوریستها که "ای کاش پله و آسانسور چون اژدهایی بر نما بالا برود" را اجرا نمودند.

○ برخی نیز همچون ویل السوپ از مفاهیم مانیفست آرشی گرام ها ها بهره برده و متن و نقاشی را بصورت تلفیقی به کالبد تبدیل کرده اند. وی مفهوم شهر رونده را در کالبد اصلی دانشگاه آکاد اجرا نموده است.

نتیجه گیری

در جهان معاصر بیش از پیش هنرها با یکدیگر پیوند خورده و در فرایند بینامتنیت در یک شاخه از نشانه شناسی قرار دارند. معماری در طی سالیان جهت ارائه کانسپت به عبور از خود و رهایی از دانستگی به انکشاف مفهوم در رشته های دیگر علوم و فلسفه و همچنین دیگر هنرها پرداخته است.

با توجه به جریان های هنری در سده های مختلف مکاتب گوناگونی شکل گرفته که موجب تحولات مختلفی در زمینه های مختلف از جمله معماری شده که شاخص ترین آنها در دوران معاصر بوده است.

داشته باشند که بتوانند در محیط معماری ریشه داشته باشند، معمارانی چون زها حدید به منظور بازگویی مفاهیم استنباط شده از نقاشی ها در معماری فرآیندی را توصیف می کند که در آن مفاهیم از طریق کالبد طرح ریزی شده و در قالب مفهوم احساس تصویر سازی شده است. وی توانسته از درون فضاهای استعاره ای و شعرگونه نقاشی های ماله ویچ با تکیه بر اصول معماری زبان خاص خود را استخراج کند.

همچنین سوپره ماتیسیم در نماز خانه کامران دیبا یک تمرین ساده هندسی و دو بعدی است که غالباً از رنگ های اولیه، رئالیسم ستیزی و برتری احساس در هنر والا گرایی استفاده شده است.

معماران اکسپرسیونیست که اساس و اصول کار خود را مدیون جنبش هنر نو هستند و برخی از معماران بنیادگرای هنر نو چون آنتونی گائودی را می توان به طور خیلی موجه یک معمار اکسپرسیونیست شناخت. در آثار وی معماری مبتنی بر عقاید ماورایی همراه با اشکال انتزاعی، تأثیرات و هیجانات و اغراق در فرم و همچنین تأثیر پذیری از رنگ ها مشهود است.

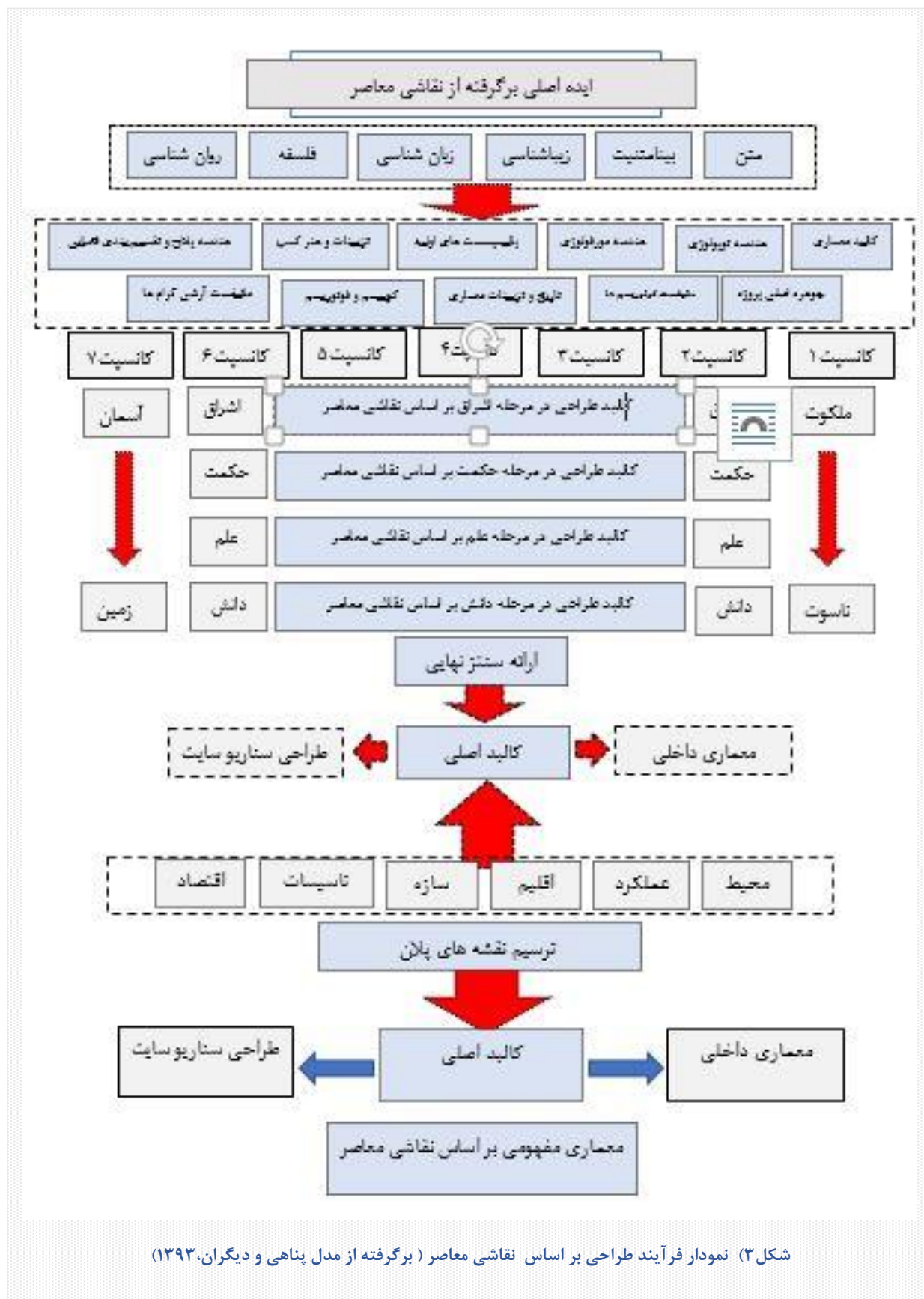
معماری یک نظام نمادین است و همچون هنرهای دیگر معماری می تواند بیان کننده احساسات و عواطف از طریق ساختار باشد؛ مفاهیم و احساساتی که در محیط معماری قابل درک و بیان است.

بسیاری از معماران معاصر در تلاش برای انتقال معنای تداعی کننده از یک اثر هنری به فضای معماری بوده اند، ولادیمیر تاتلین برای اولین بار در ۱۹۲۰ ماکت طرح بنای یاد بود را آزمود.

بهره بردن از هنر نقاشی و بالاخص هنر معاصر به صورت های متفاوتی متجلی گشته است که در **جدول شماره ۲** شرح داده شده است:

○ گروهی همچون زها حدید برای بهره گیری از نقاشی جهت ترسیم هندسه توپولوژی و پالیمپسست اولیه استفاده می کنند. وی از تبدیل سطح به حجم در هندسه توپولوژی ساختار کلی کالبد را پایه ریزی می کند.

○ برخی همچون ریتولد برای بهره گیری از نقاشی جهت ترسیم هندسه مورفولوژی و جوهره اصلی پروژه و قلب تپنده

شکل ۳. نمودار فرآیند طراحی بر اساس نقاشی معاصر (برگرفته از مدل پناهی و دیگران، ۱۳۹۳)

این پژوهش به بررسی رابطه و پیوند فضای معماری و نقاشی در دوران معاصر و بازنمود آن در آثار معماران معاصر و پیوندهای مفهومی میان این دو هنر پرداخته است و به این نتیجه دست یافته است که استفاده معماران معاصر از نقاشی به صورت های گوناگون صورت گرفته است:

- ترسیم هندسه توپولوژی و پالیمپسست اولیه و تبدیل سطح به حجم در هندسه توپولوژی برای ساختار کلی کالبد،
- هندسه مورفولوژی و جوهره اصلی پروژه و قلب تپنده آن،
- ترسیم هندسه تزیینات و هنر کمپ، جهت ارائه تاریخ و تزیینات معماری،
- جهت ترسیم هندسه پلان و هنر مینیمال و در تقسیم بندی فضایی و هندسه پلان،
- جهت ترسیم کالبد معماری و سبک دیکانستراکشن و آنارشسیسم معماری،
- الهام از هندسه کوبیسم و فوتوریسم منطبق بر ماهیت دادائیسم،
- مفاهیم مانیفست فوتوریست ها و متن و نقاشی بصورت تلفیقی،
- مفاهیم مانیفست آرسی گرام ها و متن و نقاشی بصورت تلفیقی.

بنابراین، استفاده معماران معاصر از نقاشی گاهی به ترجمه زیباشناسی تصویری به فرم ساخته شده محدود می شود. همچنین در برخی آثار، نقاشی های الهام گرفته شده از معماری چه توسط هنرمند و چه معماران یا در پارادایم هنرهای زیبا باقی مانده اند یا توسط حرفه معماری به عنوان تجسم در حاشیه قرار گرفته اند.

با این حال برخی هنرمندان از نقاشی برای انعکاس معماری به عنوان بخشی از فرآیند بزرگتر تولید فضایی استفاده کرده اند و قاعدتا تأثیر جریان های هنری بر معماری معاصر ضرورت این پژوهش بوده است.

در مطالعات انجام شده توسط محققان در رابطه با معماری و تأثیر هنر نقاشی بر فرآیند طراحی معماری نشان داده شده که نه تنها معماری می تواند از دریچه نگاه نقاشی مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد، بلکه نقاشی می تواند به عنوان یک کانسپت

فرآیند طراحی را تحت تأثیر خود قرار دهد. معماری می تواند همچون سایر هنرها بیان کننده مفاهیم و احساسات از طریق ساختار باشد. در نهایت در یک جمع بندی کلی می توان اینگونه بیان کرد که با شناخت پیدا کردن نسبت به آنچه که هنر نقاشی نام گرفته و از طریق بررسی رابطه هنر نقاشی با سایر هنرها از جمله معماری می توان فضایی را خلق نمود که بر اساس مبانی و اصول این هنر شکل گرفته است.

فهرست منابع:

- بانی مسعود، امیر، (1388)، پست مدرنیته و معماری، نشر خاک، چاپ دوم، اصفهان.
- بانی مسعود، امیر، (1400)، نظریه های معماری، ترجمه: اردلان مقدم، موسسه فرهنگی هنری - هنر معماری قرن، چاپ اول، تهران.
- برهانی، سحر و دیگران، (1396)، انتقال معنای اثر نقاشی در معماری، باغ نظر، سال چهاردهم، شماره ۴۶، فروردین ۱۳۹۶
- پارمزان، لوردانا، (1401)، شورشیان هنر قرن بیستم، ترجمه: مریم چهرگان، سمانه میر عابدی، نشر نظر، چاپ ششم، تهران.
- پاکباز، روبین، (1396)، در جستجوی زبان نو، انتشارات نگاه، چاپ نهم، تهران
- پناهی، سیامک، (1400)، معماری و سینمای معناگرا، نشر عصر کنکاش، چاپ سوم، تهران.
- پناهی، سیامک، (1399)، معماری تخته، نشر عصر کنکاش، چاپ اول، تهران.
- پناهی، سیامک، (1384)، تأثیر سوپره ماتیس بر معماری زها حدید، نگاهی دیگر به مفهوم در معماری، مجله معماری و فرهنگ.
- پناهی، سیامک و دیگران، معماری اندیشه، از ایده تا کانسپت، (1393)، هویت شهر، شماره ۱۷، سال هشتم، بهار ۱۳۹۳.
- پناهی، سیامک، (1398)، ذن راهنمای معماری شهر سازی و منظر، نشر عصر کنکاش، چاپ دوم، تهران.
- سمیعی، امیر و دیگران (۱۳۹۵) مطالعه تطبیقی بازنمایی فضای معماری سنتی در آثار نقاشی و معماری معاصر ایران، نمونه موردی: آثار نقاشی پرویز کلانتری و آثار معماری سید هادی میرمیران، معماری و شهرسازی آرمان شهر « پاییز و زمستان ۱۳۹۵ شماره ۱۷، صفحه ۶۳-۷۸.
- فراهانی، فؤاد، (1397)، فضا به مثابه پشتیبان (نگاهی به رویکرد های پدیدارشناسانه در هنر مدرن)، نشر چشمه، چاپ اول، تهران.
- رضایی، محمود، (1393)، آنالوژیکای طراحی، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، چاپ اول، تهران.

- Aalto, A. (1970). *Synopsis : painting, architecture, sculpture (Ser. Papers of the institute for history and theory of architecture at the swiss federal institute of technology, zürich, 1970: 1)*. Birkhäuser.
- Dobrevski, Anton. (2022) *Research on the role of painting in the Architectural Design process*. Delft University of Technology, master degree thesis
- Shah, D. (2021). 'Steven Holl: Making Architecture' explores the architect's process and practice. Retrieved from: <https://www.stirworld.com/inspire-people-steven-holl-making-architecture- explores-the-architect-s-process-and-practice>
- Calatrava, S., de Albornoz, C.C. (2018). *Santiago Calatrava. Drawing, Building, Reflecting*. Thames & Hudson.
- Monderian, Piet, (۲۰۱۲) *the Art Story*. (n.d.). Retrieved form: <http://www.theartstory.org/artist/Mondrian-piet/>.
- قبادیان، وحید، (1402)، *مبانی و مفاهیم در معماری معاصر غرب*، انتشارات دفتر پژوهش های فرهنگی، چاپ سی و نهم، تهران.
- کامل نیا، حامد، (1400)، *آشنایی با معماری معاصر از شرق تا غرب*، انتشارات فکر نو، چاپ هفتم، تهران
- گاردنر، هلن، (1402)، *هنر در گذر زمان*، ترجمه: محمد تقی فرامرزی، انتشارات نگاه، چاپ سی و هفتم، تهران.
- میه، کاترین، (1396)، *هنر معاصر*، ترجمه: مهشید نونهالی، چاپ و نشر نظر، چاپ سوم، تهران.
- لیلیان و دیگران، (1396)، *نظریه ها و روش های طراحی معماری*، انتشارات آزاد پیما، چاپ دوم، تهران.
- لاوسون، برایان، (1395)، *طراحان چگونه می اندیشند*، ترجمه: دکتر حمید نعیمی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، چاپ دوم، تهران.
- نوور، پیتر و شوماخر، پاتریک، (1388)، *زاهای جدید*، ترجمه سیامک پناهی، نشر گنج هنر، تهران.